

Visie Burgerparticipatie Helmond
2007 - 2010
“Samenwerking op maat”
Publieksversie

Visie Burgerparticipatie Helmond 2007-2010

“Samenwerking op maat”

PUBLIEKSVERSIE

GEMEENTE HELMOND
Februari 2008

Colofon:

Uitgave:	Gemeente Helmond
Datum:	Februari 2008
Samenstelling:	Stafhoofdafdeling Beleidsondersteuning
Informatie:	N. van Dam (0492) 58 71 69 gemeente@helmond.nl www.helmond.nl
Fotografie:	Stafafdeling Communicatie

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Wat verstaan we onder “burgerparticipatie”?	5
1.2 Wat willen we met het beleid burgerparticipatie bereiken?	5
1.3 Wat staat er verder in deze nota?	6
2. Wat zijn de uitgangspunten van het nieuwe beleid?	7
2.1 De uitgangspunten	7
2.2 Welke uitgangspunten vinden insprekers vooral belangrijk?	9
3. Wat gaan we concreet doen? De aanbevelingen	11

Bijlagen

Bijlage 1	Effecten burgerparticipatie en informatievoorziening meten via de Inwonerenquête	15
Bijlage 2	Wat valt te leren van tien jaar beleid burgerparticipatie in Helmond?	16
Bijlage 3	Welke voorwaarden maken burgerparticipatie tot een succes?	18
Bijlage 4	Planning uitvoering aanbevelingen	19

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Wat verstaan we onder “burgerparticipatie”?

Onder burgerparticipatie verstaan we: de activiteiten die bewoners en organisaties ondernemen om de ontwikkeling *van*, de besluitvorming *over* en de uitvoering *van* plannen van de gemeente te beïnvloeden. Alle plannen samen duiden we meestal aan als beleid. Ook gaat het om de activiteiten die bewoners zelf ondernemen om stedelijke vraagstukken op te pakken.

Hoe kunnen bewoners invloed uitoefenen?

De burger als kiezer

Als kiezer kun je invloed uitoefenen op de politieke besluitvorming, uitgevoerd door de “gekozene” ofwel de gemeenteraad. Deze relatie noemen we die van “kiezer-gekozene”. Activiteiten die hieronder vallen zijn bijvoorbeeld het stemmen bij verkiezingen, je mening geven bij de gemeenteraad, bij raadscommissies, via het Stadspanel of de inwonersenquête of een burgerinitiatief indienen.

De burger als belangenbehartiger

Invloed uitoefenen kan ook bij de voorbereiding van plannen. Dit wordt ook vaak aangeduid als “interactieve beleidsontwikkeling”. Hierbij hebben de bewoners of organisaties de rol van belangenvertegenwoordiger die invloed uitoefent op de voorbereiding van plannen door de gemeente in de rol van “besluitvormer”.

Voorbeelden van belangenvertegenwoordigers zijn de Raad voor de Sport of de Seniorenraad of bijvoorbeeld belangenorganisaties van kleine of grote ondernemers. Sommige van deze organen hebben de officiële status van adviesorgaan en hun positie is bijvoorbeeld geregeld in een convenant. Ook kan het gaan om individuele bewoners.

De burger als buurtbewoner

Tot slot kunnen buurtbewoners actief zijn in hun woonomgeving en daar de gemeente tegenkomen in de rol van “buurtbeheerder”.

Hieronder vallen activiteiten die (bewoners) organisaties ondernemen om samen met de gemeente en andere instanties vraagstukken in de buurt aan te pakken.

Een activiteit kan zijn dat bewoners knelpunten in de buurt of wijk verzamelen die de gemeente en andere instanties vervolgens, meestal weer samen met bewoners, oppakken. Ook vallen binnen deze relatie activiteiten waarbij bewoners de gemeente niet of nauwelijks nodig hebben. Voorbeelden zijn als scholen of bewonersorganisaties een zwerfvuilactie of een jeugddisco in de eigen buurt of wijk organiseren. Zulke activiteiten kan de gemeente dan wel weer ondersteunen door materiaal te leveren, door afval af te voeren, door een ruimte ter beschikking te stellen of door een subsidie te verlenen.

Hieronder hebben we de rollen van de burger ten opzichte van de gemeente in een schema samengevat:

Relatie	Rol bewoner/organisatie	Rol gemeente
1	Kiezer	Gekozene
2	Belangenbehartiger	Besluitvormer
3	Buurtbewoner	Buurtbeheerder

1.2 Wat willen we met het beleid burgerparticipatie bereiken?

Het beleid burgerparticipatie moet bijdragen aan het behalen van de doelstellingen burgerparticipatie in het Collegeprogramma 2006-2010 “Sociaal en betrokken”.

Hieronder staan de doelstellingen uit het collegeprogramma.

I. Relatie kiezer-gekozen:

- Grotere betrokkenheid van de burgers bij gemeentelijke politiek en bestuur.
- Een betere en transparantere gemeentelijke informatievoorziening richting samenleving.

Transparanter betekent heldere informatie verschaffen. Om invloed te kunnen uitoefenen moet iedereen wel goede en begrijpelijke informatie over en toegang tot de gemeente hebben.

II. Relatie belangenbehartiger-besluitvormer

- Een groter draagvlak voor beleid bij burgers en belanghebbenden.
- Draagvlak betekent dat burgers en belanghebbenden zich aardig moeten kunnen herkennen in de plannen die over hun gaan. Het moeten geen plannen zijn die los staan van de samenleving. Aan de andere kant kan het ook niet zo zijn dat iedereen het altijd eens is of wordt met de plannen die hem of haar aangaan. De gemeente moet meestal met verschillende belangen rekening houden en dan een keuze maken. Wel moet duidelijk worden waarom uiteindelijk een bepaald besluit over een plan genomen is.

III. Relatie buurtbewoner/buurtbeheerder

- Tijdige inbreng van de wijken bij wijkgericht beleid.
- Vergroten bewonersparticipatie bij wijkgebonden budgetten.
- Vergroten bewonersbetrokkenheid bij veiligheid door het gebiedsgericht aanpakken van veiligheidsproblemen.

Deze doelstellingen zeggen samen dat wat je als gemeente in een wijk of buurt doet je daar op tijd en voldoende voor moet samenwerken met de bewoners in zo'n gebied. Zij weten bij uitstek hoe het reilt en zeilt in hun woonomgeving.

Jaarlijks houden we bij hoever we zijn met het behalen van deze doelstellingen. Daarom staan in de jaarlijkse Inwonersenquête een aantal vragen over deze doelstellingen.

De resultaten van deze enquête staan in de rapportage "Hoe staat Helmond ervoor in...". Zie verder bijlage 1.

In het jaarlijkse Burgerjaarverslag van de burgemeester staan veel van deze tussentijdse resultaten ook opgenomen. Dit is te vinden op www.helmond.nl -> bestuur en organisatie -> B&W -> burgemeester.

1.3 Wat staat er verder in deze nota?

In het tweede hoofdstuk staan het motto en de uitgangspunten van het nieuwe beleid in elf uitgangspunten beschreven.

In het derde hoofdstuk staan die uitgangspunten uitgewerkt in aanbevelingen.

In bijlage 1 staat hoe wij de effecten van ons beleid burgerparticipatie meten.

In bijlage 2 staat wat we kunnen leren van de voorafgaande periode van burgerparticipatie. Helmond had in 1996 voor het eerst een nota burgerparticipatie die heet "Een vinger in de pap – Leidraad voor bestuurlijke participatie". Bestuurlijke participatie is een andere term voor burgerparticipatie. De evaluatie van deze nota heeft de bouwstenen geleverd voor het nieuwe beleid.

In bijlage 3 staat een aantal voorwaarden om burgerparticipatie tot een succes te maken.

Deze komen uit handleidingen en evaluatierapporten over burgerparticipatie.

In bijlage 4 staat de planning van de aanbevelingen.

Hoofdstuk 2 Wat zijn de uitgangspunten van het nieuwe beleid?

2.1 De uitgangspunten

Algemeen motto van het nieuwe beleid is: "*Samenwerking op maat*".

Dit betekent dat voor alle vormen van burgerparticipatie de gemeente met bewoners en organisaties samenwerkt op een manier die zoveel mogelijk bij hun past.

De uitgangspunten van het gemeentelijk beleid burgerparticipatie 2007-2010 zijn:

1. De gemeente als samenwerkingspartner in de stad in verschillende rollen

De gemeente werkt als partner samen met burgers en organisaties in de stad. Soms op eigen initiatief burgers en organisaties in de stad betrekken, dan weer aansluiten bij initiatieven van anderen. Soms zelf processen regelen ("regisseur"), dan weer als gelijkwaardig partner samen plannen maken ("co-productie").

Onderwerpen waarbij wij voor burgerparticipatie in ieder geval het initiatief nemen zijn: vervoltraject van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning - de Visie Wonen Welzijn en Zorg -, wijkgericht werken, sluitingstijden van de horeca, jongerenparticipatie en deze visie.

2. Ondersteuning van initiatieven binnen de gemeentelijke mogelijkheden

De gemeente ondersteunt participatie-initiatieven van bewoners en organisaties waar nodig en als dit past binnen de gemeentelijke mogelijkheden. Soms ontbreekt er bijvoorbeeld geld of menskracht om te ondersteunen of past het niet binnen de plannen. Duidelijk is dat de meeste vormen van participatie enige ondersteuning nodig hebben. Ondersteuning betekent daarbij dus niet automatisch: u vraagt, wij draaien. Wij stimuleren zelfwerkzaamheid. Motto: meer ondersteunen waar nodig, minder waar het kan.

Ondersteuning van initiatieven:
Fietscrossbaan Helmond-Noord

Wijkschoonmaakactie Bunderen

3. Burgerparticipatie is maatwerk

De gemeente erkent de verschillen tussen diverse bewoners en organisaties. Daarom maakt zij gebruik van allerlei verschillende participatievormen, passend bij de doelgroep.

Passende vormen van participatie:
"Debattle" jeugdbeleid

Dag van de gemeente

4. De gemeente is een betrouwbare partner en neemt vrijwilligers die participeren serieus

De gemeente is duidelijk en betrouwbaar: afspraken maken, vastleggen en nakomen, maar ook uitleggen waarom iets niet kan. Daarmee wordt de participant als vrijwilliger ook serieus genomen. Omgekeerd verwachten wij deze houding ook van bewoners en organisaties zodat een goede samenwerking kan ontstaan.

*Afspraken vastleggen en nakomen:
Ondertekening convenant Raad voor de Sport*

5. Wijk- en buurtgericht werken voortzetten

De gemeente blijft het wijk- en buurtgericht voortzetten. Dit is een goede werkwijze om dicht bij de bewoners te leren over hun meningen, kennis en ervaringen.

6. De gemeente komt op bezoek en toont betrokkenheid

De gemeente toont zich betrokken door regelmatig op bezoek te gaan bij initiatieven van bewoners in buurten en wijken en daar gedachten uit te wisselen. Het motto is hierbij: geef de gemeente een gezicht en deel eens een bloemetje uit.

*De gemeente komt op bezoek en toont betrokkenheid:
Wijkcontactdag Helmond-Oost*

Buurtavond in de Fonkel

7. Participatiesuccessen vastleggen in beleid

De gemeente spant zich in om succesvolle vormen van burgerparticipatie elders opnieuw toe te passen en dit ook vast te leggen in beleid.

8. Deregulering: ook bij procedures van inspraak en burgerparticipatie

De gemeente spant zich in om ook op het vlak van inspraak en burgerparticipatie zo min mogelijk ingewikkelde regels en procedures te hanteren ("deregulering").

Doel is helderheid voor de bewoners en organisaties. Procedures moeten zo simpel zijn dat bewoners of organisaties niet ontmoedigd worden om invloed uit te oefenen.

9. Goede en regelmatige communicatie met deelnemers aan burgerparticipatie is heel erg belangrijk

Deelnemers moeten voorafgaand aan participatie weten:

- wat hun rol is
- wat er met hun inbreng wordt gedaan
- hoe lang het gaat duren en
- wat de te verwachten resultaten zijn.

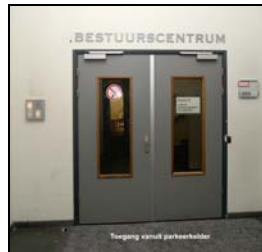
Tijdens participatie moet er ook regelmatig contact zijn over de tussentijdse resultaten en ontwikkelingen. Deze aandacht voor goede en regelmatige communicatie geldt ook voor insprekers die reacties hebben ingediend via algemene inspraak. Voorwaarden voor succesvolle burgerparticipatie staan in bijlage 3.

10. Vraaggerichte en transparante informatieverstrekking ten behoeve van participatie

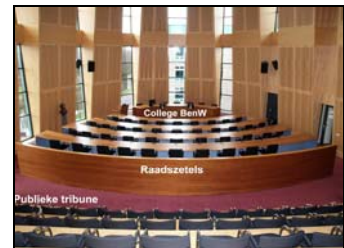
De gemeente gaat de informatieverstrekking voor participerende bewoners meer aanpassen aan de beleving en de behoefte van de burger ("vraaggericht"). Passende informatie is een onmisbare voorwaarde voor succesvolle burgerparticipatie. We streven naar een zo groot mogelijke actieve openbaarheid. Dit laatste natuurlijk wel zolang dit past binnen de privacywetgeving, de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) en het protocol informatieverstrekking dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Informatie via de gemeentewebsite:
www.helmond.nl

Betere informatie over de raad op de website:
Ingang bestuurscentrum

Publieke tribune in de raadszaal

11. ICT is een belangrijk hulpmiddel bij burgerparticipatie

De digitale mogelijkheden (ICT) zijn voor de gemeente belangrijke hulpmiddelen bij het uitwerken van de aanbevelingen in de participatievisie. Zowel bij het ministerie van Binnenlandse Zaken als in ons eigen gemeentelijk programma Elektronische Gemeente krijgt het onderwerp burgerparticipatie met hulp van ICT ook nadrukkelijk de aandacht.

2.2 Welke uitgangspunten vinden insprekers vooral belangrijk?

Op 9 oktober 2007 organiseerden wij een insprekavond over de ontwerp-Adviesnota Visie Burgerparticipatie in het wijkhuis De Fonkel.

Alle aanwezigen kregen stickers met de kleuren rood (= 3 punten), blauw (= 2) en geel (= 1 punt). Door het plakken van een sticker gaven de aanwezigen aan welk uitgangspunt burgerparticipatie volgens hun het belangrijkste is.

Hieronder staan de uitgangspunten in het kort met vermelding van het aantal toegekende punten:

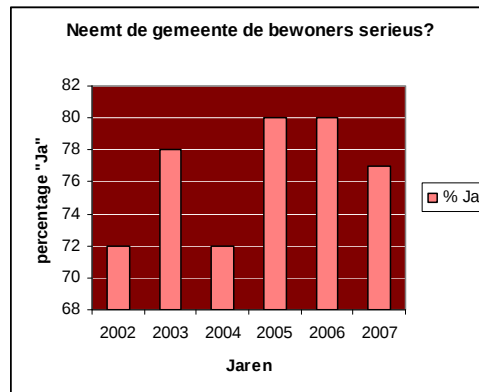
1. De gemeente als partner in verschillende rollen (4 punten)
2. **Ondersteuning waar nodig (22 punten)**
3. Burgerparticipatie is maatwerk (5 punten)
4. **De gemeente is een betrouwbare partner (15 punten)**
5. **Wijk- en buurtgericht werken voortzetten (41 punten)**
6. De gemeente komt op bezoek (13 punten)
7. Successen vastleggen in beleid (3 punten)

8. Procedures van inspraak eenvoudig (12 punten)
9. Informatie naar behoefte (2 punten)
10. Nieuwe mogelijkheden ICT gebruiken (5 punten)

Een extra door de aanwezigen toegevoegd uitgangspunt was:

Communicatie tijdens participatie is zeer belangrijk (5 punten). Dit is als nieuw punt 9 toegevoegd tussen de uitgangspunten, zie 2.1. Daarmee komt het totaal nu op elf uitgangspunten.

De aanwezigen benadrukten ook dat de gemeente vrijwilligers serieus moet nemen. Dit advies is toegevoegd aan uitgangspunt 4, zie 2.1.

Serieus nemen van bewoners:
Meten via de Inwonersenquête

De resultaten

De drie belangrijkste uitgangspunten volgens de insprekers zijn dus:

- 1^e plaats: Wijk- en buurtgericht werken voortzetten
- 2^e plaats: Ondersteunen van initiatieven waar nodig
- 3^e plaats: De gemeente is een betrouwbare partner

Daarnaast krijgen "de gemeente komt op bezoek" en "procedures van inspraak eenvoudig" maar net iets minder punten dan uitgangspunt 4. Deze worden toch ook nog behoorlijk belangrijk gevonden.

Wij moeten bij participatieprocessen dus rekening houden met deze bewonersadviezen!

Wijk- en buurtgericht werken volgens insprekers het belangrijkste:
Buurtschouw Binnenstad

Hoofdstuk 3 Wat gaan we concreet doen? De aanbevelingen

I. Relatie kiezer-gekozene:

1.1 Structuur raads- en commissiewerk tegen het licht houden

Sluit aan bij: Collegeprogramma; doelgroep: gemeenteraad

Doelen van het nader bekijken van de organisatie van het raads- en commissiewerk zijn het bevorderen van het debat in de raad en een heldere besluitvorming.

1.2 Burgerraadplegingen moderniseren

Sluit aan bij: uitgangspunten 3, 11; doelgroep: ambtenaren en gemeenteraad

De Inwonersenquête is na tien jaar heroverwogen. Als resultaat daarvan is al het digitaal stadspanel ingevoerd in 2007. Zie www.helmond.nl -> Stadspanel, in de rechterkolom. Ook andere nieuwe digitale mogelijkheden worden gezien.

1.3 Helmondse participatiewijzer op www.helmond.nl

Sluit aan bij uitgangspunten 2, 9, 10, 11 doelgroep: bewoners en organisaties

Meer en duidelijker informatievoorziening en ondersteuning van participerende burgers op de gemeentelijke website draagt bij aan meer inhoudelijke en politieke duidelijkheid. Deze informatie moeten wij ook actief en regelmatig onder de aandacht brengen. De vraag van de burger of organisatie, zijn of haar mening of zijn of haar idee, staan centraal.

We ontwikkelen een participatiewijzer op de website, toegesneden op de Helmondse mogelijkheden van participatie. De bewoner of organisatie kan hierin informatie vinden over de gemeentelijke besluitvorming en over hoe en waar invloed uit te oefenen. Deze informatie helpt bij het deelnemen aan de besluitvorming en bij de voorbereiding en uitvoering van beleid.

Ook een digitaal burgerinitiatief kan op termijn hiervan onderdeel uitmaken. Een voorbeeld is de door de gemeente Bristol ontwikkelde "e-petition".

De participatiewijzer is een groeimodel. Telkens kunnen bijvoorbeeld op suggestie van gebruikers nieuwe onderdelen toegevoegd worden.

1.4 Hanteren mix van participatie instrumenten door de gemeenteraad

Sluit aan bij uitgangspunten 2, 3, 4, 6 en 11; doelgroep: gemeenteraad

De gemeenteraad kan bewonersparticipatie inzetten bij het opstellen van randvoorwaarden voor plannen, bij het bepalen welke onderwerpen eerst en welke later aan de orde moeten komen en bij het kiezen van thema's.

Te denken valt aan opiniepeilingen of internetenquêtes met het gevormde stadspanel. Andere mogelijkheden zijn conferenties en bijeenkomsten met bewoners in hun eigen buurt en wijk. Immers, uit de evaluatie van "Een vinger in de pap" blijkt dat hier ook altijd behoefte aan is.

Een andere mogelijkheid is het organiseren van referenda.

II. Relatie belangenbehartiger/besluitvormer

2.1 Verhoging budget Bevolkingsparticipatie en wijkoverleg (programma 15 Programmabegroting)

Sluit aan bij uitgangspunten 1, 2 3, 5, 6; doelgroep: bewoners

Een verhoogd budget kan dienen om burgerparticipatie te ondersteunen in gebieden of bij thema's en projecten.

2.2 Spelregels voor interactieve beleidsontwikkeling

Sluit aan bij alle uitgangspunten; doelgroep gemeente en participanten

Het is belangrijk om in ieder participatieproces afspraken over participatie vast te leggen. Deze kunnen voor ieder proces verschillen. De uitgangspunten van deze visie zouden

vertaald kunnen worden in "participatiespelregels", die gehanteerd worden bij het opstellen van zulke afspraken. Deze kunnen bijdragen aan het beeld van een betrouwbare overheid. "Een herkenbare aanpak, meer dan een methodiek op papier, die voorziet in afwegingen op maat, die continu wordt gevoed, bijgesteld en levend gehouden en die is ingeburgerd in de praktijk", zoals het kennisinstituut NICIS (2006) voorstelt. Het zijn spelregels voor participatie, om onduidelijkheid, frustraties en niet uitkomende verwachtingen bij bewoners en organisaties te voorkomen. Een spelregel zou ook moeten zijn dat ieder (project)plan verplicht een communicatie- en participatieparagraaf bevat, zoals dat nu ook al vaak het geval is.

2.3 Interne participatiewijzer

Sluit aan bij uitgangspunten 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11; doelgroep ambtenaren, college, raad

Maatwerk betekent dat we iedere keer afwegen welke vorm van participatie het meest geschikt is. Maar ook: moet je het altijd toepassen, wanneer wel en wanneer niet? Wil je het effect van de participatie kunnen meten en zo ja hoe? Hoeveel invloed gaat de participant hebben en weet hij of zij dat van te voren? Wie gaat aan een proces deelnemen namens wie of is ervaringsdeskundigheid voldoende?

Het is nuttig hierover informatie te verspreiden onder de ambtenaren, het college en de gemeenteraad. Dit zou kunnen in de vorm van bijeenkomsten voor beleidsmedewerkers en projectleiders, ondersteund door informatie op het eigen Intranet van de gemeente. Zo hopen wij inhuur van externe "participatiespecialisten" te beperken en een positieve houding over participatie te bevorderen.

2.4 Bundelen inspraakmomenten waar mogelijk

Sluit aan bij uitgangspunt 8; doelgroep insprekende bewoners en organisaties

Wij zullen inventariseren waar duidelijkheid en vereenvoudiging aangebracht kan worden bij (wettelijke) inspraak en verbeteringen doorvoeren waar dit mogelijk is.

III. Relatie buurtbewoner/buurtbeheerder

3.1 Kom naar de wijk

Sluit aan bij uitgangspunten 1, 3, 4, 5, 6; doelgroep: raad, college, ambtenaren, bewoners

Het bezoeken van wijken en buurten is iets dat bewoners zeer waarderen. De reden is dat het echte aandacht uitstraalt, zowel voor de positieve aspecten in de buurt als voor de problemen. Het sluit aan bij de door bewoners gevraagde persoonlijke benadering en het geeft het gemeentebestuur een gezicht in de wijk. Voorbeelden zijn de wijkcontactdagen, de buurtschouwen en het overleg in de klankbordgroepen. Voor buurtschouwen nemen bewoners het initiatief terwijl wijkcontactdagen tot nu toe op initiatief van de gemeente zijn georganiseerd. Wijkbezoek op verzoek van bewoners en organisaties, zoals de buurtschouw, lijkt het meest succesvol en goed te passen in het nieuwe beleid. De gemeente neemt dan de rol van ondersteuner, ook met budgetten, en zorgt voor vlotte uitvoering van toezeggingen. Dan kan de bewoner weer vertrouwen opbouwen, zoals ook in Binnenstad(Oost) vanaf 2002 aan het gebeuren is.

3.2 Voortgaan met de organisatie van buurtavonden

Sluit aan bij uitgangspunten 1, 5 en 6; doelgroep bewoners en organisaties actief in buurtbeheer en gemeente

De buurtavonden zijn waardevolle ontmoetingsbijeenkomsten van allen die actief zijn in wijk- en buurtbeheer in de stad. Ook zijn het waarderingsavonden voor alle inzet. Voortzetting vanaf 2007 ligt voor de hand. We zullen met de wijken kijken naar een aantrekkelijke vorm voor deze avonden, mogelijk door het toevoegen van een competitie-element.

3.3 Ondersteuning van de bestaande dynamiek/initiatieven in de buurt of wijk

Sluit aan bij uitgangspunten 2, 5, 6, 7; doelgroep bewoners

De gemeente zal nog vaker kijken hoe ideeën uit de gemeenschap zijn te ondersteunen. Advies geven door de adviseur wijk- en buurtorganisaties is een vorm van ondersteuning. Ook vraaggerichte informatie op de gemeentewebsite aanbieden of als gemeente deelnemen aan wijkdiscussies op websites kunnen vormen zijn.

Organisaties subsidiëren die bewonersparticipatie ondersteunen zijn ook mogelijk.

Denk ook aan een door bewoners beheerd hek betalen of zand voor een door de wijk aan te leggen fietscrossbaan ter beschikking stellen.

Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van een bewoners-wijkwebsite ondersteunen.

Ook de ondersteuning van wijschoonmaakacties en buurtpreventieprojecten hoort hiertoe. De ervaring bij vele wijkinitiatieven leert dat dit goed werkt voor bewoners.

3.4 Veranker participatiesuccessen in beleid

Sluit aan bij uitgangspunten 7; doelgroep bewoners

De gemeente zal moeten bezien hoe participatieprojecten nog beter de kans krijgen om successen te worden onder meer door de looptijd van projecten niet te kort te laten zijn.

Ook moeten wij voorkomen dat bij het einde van projecten het geheel als een kaartenhuis in elkaar valt. Dit kan door projecten bij gebleken succes op tijd in vast beleid om te zetten.

Belangrijk is ook om het beleid dat met bewoners is voorbereid ook uit te voeren zodat participerende bewoners niet gefrustreerd raken. Wij moeten de opbrengst van projecten ook langere tijd meten om effecten van participatie te kunnen constateren.

3.5 Evaluatie wijk- en buurtbeheer en wijkparticipatie

Sluit aan bij uitgangspunten 5, 6,7; doelgroep wijkbewoners

De gemeente zal het wijkgericht werken ook in samenspraak met de wijken opnieuw evalueren (laatste evaluatie van eind 2003).

Aandachtspunten zijn de gevolgen van het afnemend aantal vrijwilligers in wijk- en buurtbeheer.

Andere aandachtspunten zijn tijdige inbreng van de wijken bij wijkgericht beleid en vergroten van bewonersparticipatie bij wijkgebonden budgetten, zoals opgenomen in het Collegeprogramma 2006-2010.

Derde aandachtspunt is:

- het verwachtingspatroon bij deelnemers aan klankbordgroepen en wijkorganen over het realiseren van wensen door de gemeente aan de ene kant en
- het doen van realistische toezeggingen door de gemeente aan de andere kant.

3.6 Intrekken Subsidieverordening bestuurlijke participatie Helmond 1996

Sluit aan bij uitgangspunten 2, 3, 8; doelgroep: wijkorganen

De waarderingssubsidie voor wijkraden (€ 455 per wijk per jaar) is omslachtig via een verordening en toekenning door de raad geregeld. Hij wordt ook al tijden niet meer aangevraagd. Wijken hebben immers de buurtbudgetten ter ondersteuning van eigen activiteiten. Ook met het oog op versimpeling van regelgeving is zo'n aparte verordening nodeloos ingewikkeld. De verhoging van het budget Bevolkingsparticipatie en wijkoverleg kan project/thema-gewijs ondersteuning bieden daar waar dat het meeste nodig is (zie 2.1). Mogelijk ook wel om wijkorganen (tijdelijk) te ondersteunen.

Bijlage 1 Effecten burgerparticipatie en informatievoorziening meten via de Inwonersenquête

De burger als kiezer

Aan de bewoners wordt gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met de volgende stellingen over het gemeentebestuur en de besluitvorming:

- Als kiezer heb ik invloed op wat er in de gemeente gebeurt
- Ik voel mij vertegenwoordigd door de gemeenteraad
- Ik heb vertrouwen in de burgemeester en wethouders
- Burgemeester en wethouders maken hun beloften waar
- De gemeente wordt goed bestuurd

Met de antwoorden op deze stellingen en het opkomstpercentage bij gemeenteraadsverkiezingen wordt ook een totaal rapportcijfer berekend.

De burger als belangenbehartiger

Aan de bewoners wordt gevraagd wat zij vinden over hoe de gemeente omgaat met de mening van bewoners over plannen en ontwikkelingen, opgesplitst in de deelonderwerpen:

- De mate waarin het gemeentebestuur luistert naar problemen van bewoners
- De mate waarin het gemeentebestuur inwoners betreft bij belangrijke ontwikkelingen
- Inspraak die burgers hebben bij belangrijke plannen

Het oordeel van organisaties zoals bedrijven en instellingen hierover wordt via bijvoorbeeld onderzoeken naar klanttevredenheid achterhaald.

De burger als buurtbewoner

Aan de bewoners wordt gevraagd of ze actief zijn geweest voor hun buurt:

- Het aandeel burgers dat in het voorafgaande jaar actief is geweest om de buurt te verbeteren

De informatievoorziening van de gemeente

Aan de bewoners wordt gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met de volgende stellingen als ze informatie nodig hebben over gemeentelijke politiek, bestuur en dienstverlening :

- De gemeente geeft in het algemeen duidelijke informatie
- Ik kan gemakkelijk aan gemeentelijke informatie komen
- De informatie op de gemeentelijke website is goed

Met de antwoorden op deze stellingen wordt ook een totaal rapportcijfer berekend.

Bron: Gemeente Helmond: Hoe staat Helmond ervoor anno 2007 (april 2007), met hierin verwerkt de resultaten van de Inwonersenquête.

Zie verder www.helmond.nl -> feiten en cijfers -> publicaties -> onderzoeksrapporten -> onder "leefbaarheid" en "inwonersenquête".

Bijlage 2 Wat valt te leren van tien jaar beleid burgerparticipatie in Helmond?

Inleiding

Helmond had in 1996 voor het eerst een nota burgerparticipatie die heet "Een vinger in de pap – Leidraad voor bestuurlijke participatie". Bestuurlijke participatie is een andere term voor burgerparticipatie. De conclusies uit de evaluatie van deze nota staan hieronder en vormen de bouwstenen voor de nieuwe Visie Burgerparticipatie.

1. Optimale betrokkenheid is moeilijk te meten

De twee hoofdvragen van de evaluatie waren:

- I. Is de burger optimaal betrokken na tien jaar burgerparticipatiebeleid "Een vinger in de pap"? (optimale betrokkenheid was het hoofddoel in "Een vinger in de pap")
- II. Wat zijn landelijke ontwikkelingen in deze periode?

De eerste vraag is moeilijk in het algemeen te beantwoorden: wanneer heb je "optimaal" bereikt?

Het ging in ieder geval *niet alleen* om hoeveel mensen naar de stembus gingen bij gemeenteraadsverkiezingen. Gelukkig daalde dat aantal niet verder sinds 1996. Telkens ging ongeveer de helft van het aantal stemgerechtigden stemmen voor de gemeenteraad.

In de evaluatie keken we vooral naar het burgerparticipatiebeleid tussen de verkiezingen in. Zijn de bewoners en organisaties meer betrokken geraakt? Per deeldoelstelling keken we of en hoe de aanbevelingen zijn uitgevoerd en met welk effect.

Deeldoelstellingen van "Een vinger in de pap" zijn:

- 1 Het geven van meer inhoudelijke en politieke duidelijkheid aan de burgers
- 2 Het vergroten van de invloed van burgers bij de voorbereiding en invulling van het beleid op hoofdlijnen
- 3 Het direct betrekken van burgers bij de uitvoering van gemeentelijke taken

Deze resultaten vergeleken wij met landelijke ontwikkelingen en onderzoeken in de periode vanaf 1996. De bevindingen staan vermeld onder 2 tot en met 6.

2. Burgerparticipatie in Helmond is een waardevolle aanvulling op de periode tussen verkiezingen in

Burgerparticipatie blijkt een goede aanvulling te zijn op de periode tussen de gemeenteraadsverkiezingen in. Wij voerden de meeste aanbevelingen uit "Een vinger in de pap" uit. Hierdoor hebben wij op veel nieuwe manieren met bewoners en organisaties samengewerkt of bestaande werkwijzen verbeterd.

Als wij dit alles niet hadden gedaan, hadden wij minder over de mening van bewoners geweten. Ook was er veel minder beleid, dat aansluit bij bewoners en organisaties, tot stand gekomen en uitgevoerd. Het gaat dan om beleid op de verschillende beleidsterreinen (sectoraal beleid) en om samenhangend beleid voor de wijken en deelgebieden (gebiedsgericht beleid).

3. In het algemeen behoorlijke tevredenheid bewoners en andere participanten

Niet iedereen is over alles even tevreden. Toch zien we dat bewoners in Inwonerenquêtes en in evaluatieonderzoek de gemeente regelmatig een voldoende of hoger geven. Dit beeld zien wij ook in klantenonderzoek dat wij uitvoeren onder organisaties en bedrijven die met de gemeente te maken hebben.

4. Verbeteringen en bijstellingen zijn nodig

Dat betekent niet dat de drie deeldoelstellingen helemaal bereikt zijn. De evaluatie levert aanknopingspunten voor verbeteringen:

- De communicatie en informatievoorziening rond participatie kunnen beter. Wij moeten nog meer rekening houden met het gezichtspunt en de beleving van

bewoners en organisaties. Dit geldt voor invloed uitoefenen bij de gemeenteraad maar ook voor het betrekken van bewoners en organisaties bij planvorming.

- De automatisering (ICT) biedt veel nieuwe mogelijkheden voor bewonersonderzoek en allerlei vormen van burgerparticipatie. Tegelijk blijft ook persoonlijk contact van het gemeentebestuur met de bewoners belangrijk. Daarbij is het ook nodig om goed rekening te houden met de verschillen tussen bewoners.
- Persoonlijk contact en rekening houden met verschillen zijn vooral goed mogelijk bij het wijk- en buurtgericht werken van de gemeente. Het is belangrijk hiermee door te gaan. Enkele ontwikkelingen geven wel aanleiding om het wijkgericht werken opnieuw te bekijken.
Het gaat onder meer om het afnemende aantal vrijwilligers ook bij buurtbeheer en de gevolgen daarvan voor de wijkorganen. Het risico bestaat ook dat ze minder goed de wijk gaan vertegenwoordigen.
Een ander punt is bijvoorbeeld de lange tijd dat punten blijven staan op afsprakenlijsten bij de overlegorganen van de wijken en de gemeente, de klankbordgroepen.

5. Enkele kenmerken van de rol van de gemeente bij burgerparticipatie in Helmond

- Belangrijk is dat de *gemeente als partner onderdeel is van de gemeenschap van bewoners en organisaties* en niet langer erboven staat, zoals vroeger meer de positie was.
Deel uitmaken kan in verschillende rollen: soms aansluiten bij initiatieven van andere partners en die regelen het proces dan ook verder, soms zelf initiatieven nemen en processen regelen (de gemeente als "regisseur"), soms alleen andere partners zoals bewoners ondersteunen.
- Daarbij moet de gemeente zich zo goed mogelijk *inleven in de beleving en het gezichtspunt van de bewoners en organisaties*. Waar nodig moet de gemeente hen *ondersteunen* bij hun *initiatieven* op een manier die bij hun past ("maatwerk").
- Zowel de *gemeenteraad als college en ambtenaren kunnen burgerparticipatie gebruiken*.
De gemeenteraad kan bewoners en organisaties tussen verkiezingen in betrekken bij het opstellen van randvoorwaarden voor plannen, bij het bepalen welke onderwerpen eerst en welke later aan de orde moeten komen en bij het kiezen van thema's.
Het college en de ambtenaren kunnen bewoners en organisaties betrekken om dit alles verder vorm te geven.

6. Resultaten evaluatie gebruiken voor nieuwe visie Burgerparticipatie 2007-2010

In de evaluatie wordt tot slot aanbevolen om de voorgaande lessen te verwerken in het nieuwe beleid burgerparticipatie.

Daarnaast beveelt de evaluatie aan een voorstel voor nieuw beleid met de gemeenteraad en bewoners en organisaties verder te bespreken en uit te werken. Immers, geen visie op burgerparticipatie zonder burgerparticipatie!

Vervolg op de evaluatie

Het voorgaande is – volgens aanbeveling 6. - verwerkt in een ontwerp-Adviesnota Visie Burgerparticipatie 2007-2010. Over deze visie hebben wij een inspraakperiode en een inspraakavond georganiseerd medio 2007. De resultaten van de inspraak leidden tot voorstellen voor wijzigingen op de ontwerp-visie. Ook werd voorgesteld om nog een aparte publieksversie samen te stellen met hierin het definitieve beleid. Deze voorstellen heeft de gemeenteraad op 4 december 2007 overgenomen.

Het volledige evaluatierapport en de Adviesnota in definitieve vorm staan op:

www.helmond.nl -> bestuur en organisatie.

Bijlage 3 Welke voorwaarden maken burgerparticipatie tot een succes?

- Toegankelijke en actieve informatievoorziening en communicatie zijn basisvoorwaarden voor burgerparticipatie met aandacht voor het gezichtspunt van de participant.
- Ook bij burgerparticipatie in het algemeen: omslag nodig naar meer de leefwereld van bewoners en organisaties centraal stellen, minder vanuit de logica van de overheid redeneren
- Maatwerk per onderwerp en doelgroep: vorm van participatie aanpassen aan behoefte van de doelgroep
- Rollen/rechten participanten ofwel spelregels voorafgaand aan participatietrajecten vastleggen inclusief: termijnen, resultaten, financiële mogelijkheden en dergelijke
- Helder zijn over soort participatie: worden participanten geïnformeerd, kunnen ze meedenken, kunnen ze adviseren of kunnen ze (mee)beslissen. Dit gaat over steeds meer invloed voor de participanten. Deze opgaande lijn wordt ook wel aangeduid als de "participatieladder".
- Wie heeft behoefte aan participatie: vooraf bedenken
- Wie regelt het proces: de gemeenteraad, het college of de ambtenaren
- Tegenstellingen moeten zo snel mogelijk op tafel
- Wek geen verwachtingen die niet waargemaakt kunnen worden: frustraties kunnen leiden tot afhaken
- Toewerken naar resultaten is belangrijk: afspraken, tempo, communicatie
- Breng resultaten van inbreng over aan de participant: wat doe je met de bijdrage van een bewoner of organisatie?
- Regel burgerparticipatie efficiënt en effectief bijvoorbeeld ook met gebruik van nieuwe technieken zoals ICT
- Burgerparticipatie is een leerproces: richt je als gemeente op de omgeving en leer er van
- Stimuleer leergedrag; waardeer succes zowel als mislukking

Bron: Diverse handleidingen burgerparticipatie voor gemeenten

Bijlage 4 Planning uitvoering aanbevelingen

Aanbeveling	Wie?	Wanneer klaar?
<u>I. Relatie kiezer-gekozene:</u>		
1.1 Structuur raads- en commissiewerk tegen het licht houden	Raad, Griffie	2010
1.2 Burgerraadplegingen moderniseren	Stafdienst/Afdeling Beleidscoördinatie, Onderzoek en Statistiek	4 ^e kwartaal 2007
1.3 Helmondse participatiewijzer op www.helmond.nl	Stafdienst/Hoofdafdeling Beleidsondersteuning	4 ^e kwartaal 2007
1.4 Hanteren mix van participatie instrumenten door de gemeenteraad	Raad met hulp van griffie en van ambtenaren	Continue proces
<u>II. Relatie belangenbehartiger/besluitvormer</u>		
2.1 Voorstel uitwerken tot verhoging budget Bevolkingsparticipatie en wijkoverleg (programma 15 Programmabegroting)	Stafdienst/Hoofdafdeling Beleidsondersteuning	1 ^e kwartaal 2008 (Voorjaarsnota 2008)
2.2 Spelregels voor interactieve beleidsontwikkeling	Stafdienst/Hoofdafdeling Beleidsondersteuning	4 ^e kwartaal 2007/1 ^e kwartaal 2008
2.3 Interne participatiewijzer	Stafdienst/Hoofdafdeling Beleidsondersteuning i.s.m. Dienst Middelen en Ondersteuning, afdeling IPM	4 ^e kwartaal 2007 /1 ^e kwartaal 2008
2.4 Bundelen inspraakmomenten	Stafdienst/Hoofdafdeling Beleidsondersteuning i.s.m. Dienst S&E, S&B en M&O	3 ^e kwartaal 2009
<u>III. Relatie buurtbewoner/buurtbeheerder</u>		
3.1 Kom naar de wijk (doelgroep bewoners)	Raad, college en ambtenaren	Continue proces uit te voeren bij gebleken behoefte
3.2 Ondersteuning van de bestaande dynamiek/initiatieven in de buurt of wijk	College	Continue proces met hulp van verhoogd budget bevolkingsparticipatie
3.3. Buurtavonden continueren	Dienst S&B i.s.m. Stafdienst en wijken	Eens per jaar te beginnen 2007 (4 ^e kwartaal)
3.4 Veranker participatiesuccessen in beleid	College en Raad	Continue proces
3.5 Evaluatie wijk- en buurtbeheer en wijkparticipatie	Dienst S&B, afdeling wijkonderhoud en exploitaties, wijken en overige betrokkenen	4 ^e kwartaal 2007
3.6 Intrekken Subsidieverordening bestuurlijke participatie	Raad	3 ^e – 4 ^e kwartaal 2007 (gelijk met vaststellen visie burgerparticipatie en evaluatie “Een vinger in de pap”)